Kết nối
hỗ trợ cộng đồng bảo vệ môi trường

Bản tin nội bộ của Quỹ Môi trường Sida • Số 27 Quý 3 Năm 2007

Thanh niên tình nguyện Đà Nẵng với các sáng kiến bảo vệ môi trường

Vũ Thị Trang
Trưởng Nhóm Vì Biển Xanh, Trường Đại học Đà Nẵng

Thọ Quang là một phường thuộc bán đảo Sơn Trà với diện tích 4750 ha, có đường biển dài. Dân số của phường gần 22.000 người sống tập trung, với 1/3 là thanh niên, phần lớn sống chủ yếu bằng nghề đánh bắt cá, các dịch vụ du lịch hoặc các dịch vụ chế biến hải sản. Từ nhiều năm trước, khu vực Phường Thọ Quang đã chịu sự ô nhiễm nặng nề do mùi hôi từ các cơ sở chế biến hải sản gây ra. Bên cạnh đó, do ý thức người dân về bảo vệ môi trường còn kém nên có những hộ gia đình sống ven núi Sơn Trà vẫn thường có thói quen đổ rác ở khu vực cấm.

Cơn bão Xangsane đổ bộ (đầu tháng 10/2006) đã làm đa số nhà dân ở đây bị tốc mái và sập. Cơ sở hạ tầng của phường bị thiệt hại nặng nề. Cây cối gãy đổ ngổn ngang trên các tuyến đường chính. Nước thải trong các cống rãnh tràn lên chảy khắp đường. Khu vực ven biển bị rác tấp vào bờ thành từng đống. Rác thải bốc mùi khó chịu ảnh hưởng đến sức khỏe cư dân trong phường và mỹ quan đô thị. Theo thống kê thì thiệt hại về cơ sở hạ tầng, nhà cửa lên đến 95%; diện tích phủ xanh của đồi núi giảm 30% so với trước khi cơn bão hoành hành; 60% diện tích cây xanh tại phường bị phá huỷ; bãi biển bị ô nhiễm nặng nề; lượng rác tại địa phương tăng lên đột biến.

Hiện nay, những biện pháp bảo vệ môi trường tại địa phương chưa nhiều. Nhận thức của người dân, đặc biệt là tầng lớp thanh niên trong phường với vấn đề bảo vệ môi trường còn hạn chế. Tuy nhiên, cũng có không ít thanh niên đã tích cực tổ chức và tham gia hoạt động bảo vệ môi trường. Đó là các thành viên của Nhóm Vì Biển Xanh - một nhóm tập hợp thanh niên và sinh viên có cùng mối quan tâm chung về môi trường. Được sự trợ giúp của Quỹ Môi trường Sida, Nhóm đã có nhiều sáng kiến tại địa phương và hoạt động của nhóm đã nhận được sự ủng hộ của cộng đồng, các ban ngành đoàn thể liên quan và chính quyền sở tại. Với dự án SEF/32/06, Nhóm đã phối hợp với địa phương tổ chức nhiều hoạt động rất phong phú thu hút thanh niên và người dân tham gia đông đảo.

(xem tiếp trang 2)

TRONG SỐ NÀY

1	Thanh niên tình nguyện Đà Nẵng với các sáng kiến bảo vệ môi trường
4	Ghi chép chuyến đi dự cuộc thi môi trường nước giành cho thanh thiếu niên, Stockholm 2007
8	Xây dựng mô hình canh tác cải tiến trong thâm canh cói nhằm giảm thiểu ô nhiễm môi trường và nâng cao thu nhập cho người nghèo
11	Hội thảo về các vấn đề môi trường liên quan đến ý tưởng dự án "Tam đảo 2"
12	Kiến nghị thủ tướng chính phủ chỉ đạo dừng dự án Tam Đảo 2

Tập huấn kỹ năng

Đây là một hoạt động quan trọng nhằm nâng cao năng lực và kiến thức cho thanh niên để có thể tham gia và thực hiện các hoạt động một cách tích cực với những kỹ năng cần thiết. Đã có 3 khoá tập huấn nâng cao năng lực quản lý cho nhóm thực hiện dự án với hơn 100 thành viên đã tham gia. Thông qua các lớp tập huấn các thành viên đã nắm được các kỹ năng như: Kỹ năng tiếp cận với thanh niên và cộng đồng; Kỹ năng lập kế hoạch mới (nhằm giúp thanh niên địa phương có được những kỹ năng viết đề án, lập kế hoạch cần thiết để tự minh tìm được nguồn hỗ trợ cho các hoạt động bảo vệ môi trường của địa phương khi Vì Biển Xanh hoàn thành dự án. Đoàn thanh niên phường đã viết và nhận tài trợ một dự án nâng cao sức khoẻ sinh sản vị thành niên); Kỹ năng sinh hoạt cộng đồng; Các kỹ năng thúc đẩy, viết đề án, thực hiện, quản lý và giám sát các tiểu dự án. Ngoài ra, hơn 400 thanh niên từ các khối đoàn cơ sở, khối dân cư và học sinh trường học tại địa phương cũng được tập huấn để phổ biến những kiến thức như: các khái niệm môi trường, ô nhiễm môi trường và ảnh hưởng của ONMT đến cuộc sống; khái niệm rác thải, các loại rác thải và cách phân loại rác thải; du lịch sinh thái và ảnh hưởng của du lịch tới môi trường sống; phát triển bền vững (PTBV), phát triển bền vững môi trường và vai trò của thanh niên trong việc PTBV. Ngoài những kiến thức môi trường, thông qua các lớp học các học viên đã được tập huấn các kỹ năng khác như kỹ năng làm việc nhóm, kỹ năng giao tiếp và truyền thông, kỹ năng thuyết trình.

Thông qua các lớp tập huấn những ý tưởng môi trường vì cộng đồng đã được triển khai bởi chính thanh niên. Hai trong số những ý tưởng đó đã được xây dựng và trình bày trong hội thảo "Cộng đồng với Bảo vệ môi trường" nhằm kiến nghị lên chính quyền địa phương những phương pháp xây dựng và bảo vệ môi trường hiệu quả trong cộng đồng do chính thanh niên khởi xướng. Đối tượng của các lớp tập huấn là thanh niên nên dự án đã chọn cách soạn bài giảng dạy rất "thanh niên". Bài giảng được Ban quản lý (BQL) dự án duyệt và chuyển qua cho nhóm thiết kế dụng cụ giảng dạy sau đó BQL duyệt lần cuối trước khi tập huấn cho thanh niên. Ý nghĩa của mỗi bài học được lồng ghép thông qua các trò chơi vui nhộn, sội động tạo sự mới mẻ và hứng thú cho học viên. Sau mỗi bài học các học viên đánh giá bài học, phương pháp học tập qua " phiếu cảm nhận". Qua đó, giảng viên biết được khả năng tiếp thu cũng như những đề xuất cho chủ đề mới của học viên. Nhóm soạn bài sẽ dựa trên các đề xuất của học viên để soạn bài mới.

Ngày Chủ nhật xanh

Đây là hoạt động diễn ra thường xuyên tại phường vào các sáng Chủ nhật, thu hút sự tham gia đông đảo của các tầng lớp dân cư và các đoàn thể như hội phụ nữ, hội cựu chiến binh và thanh niên. Chiến dịch đã giải quyết phần nào các "điểm nóng" về ONMT tại phường: âu đậu thuyền cá, khu ven núi… Đặc biệt chiến dịch "khắc phục hậu quả bão Xangsane" với sự tham gia của 120 sinh viên Trường Đại học Đà Nẵng, công ty môi trường đô thị và gần 100 cư dân phường. Đây là hoạt động đưcợc UBND và người dân trong phường đánh giá rất cao. Chiến dịch đã được các cơ quan truyền thông đưa tin (Báo Công an Đà Nẵng, Báo Thanh niên, Báo Hoa học trò và các trang điện tử www.suctrevietnam.com, www.ttvnol.com...). Các tầng lớp nhân dân trong phường đã biết và chủ động tham gia vào các chiến dịch "Chủ nhật xanh" hàng tuần. Dự án đã bước đầu thay đổi hành vi xả rác bừa bãi của những hộ kinh doanh, cộng đồng nói chung và đặc biệt là tầng lớp thanh niên trong phường nói riêng.

Trong mỗi chiến dịch thường có 2 nhóm. Nhóm truyền thông thực hiện tuyên truyền qua băng rôn, khẩu hiệu, đọc bản tin môi trường, kêu gọi bảo vệ môi trường bằng loa. Nhóm làm sạch dọn dẹp vệ sinh theo khu vực đã được phân công với sự tham gia của cộng đồng, đẩy các thùng rác di động có gắn khẩu hiệu bảo vệ môi trường dọc các tuyến đường chính, tập hợp rác tại khu vực thu gom.

Truyền thông môi trường

Dự án đã sử dụng nhiều hình thức truyên thông và tiếp cận cộng đồng thông qua tiếp cận cá nhân bằng tờ rơi, phỏng vấn; tiếp cận nhóm bằng hội thảo, lớp học, trại sinh thái, họp nhóm; tiếp cận cộng đồng bằng báo chí, phát thanh, truyền hình, báo điện tử, pano, băng rôn, chiếu phim, diễu hành, giao lưu văn nghệ. Dự án cũng đã hỗ trợ xây dựng tại trung tâm phường 2 pano lớn, trang bị cho đoàn thanh niên 10 băng rôn lớn (4m x 0,5m) với các khẩu hiểu:

Bảo vệ môi trường là bảo vệ sự sống của chính bạn, Xanh nhà – xanh phường – xanh quê hương, Bảo vệ môi trường – hãy bỏ rác vào thùng, hành động vì một môi trường xanh - sạch - đẹp. Ngoài ra dự án còn trang bị cho phường 1 tủ sách với hơn 100 đầu sách được chọn lọc phù hợp với thanh niên nhằm tạo tiền đề nâng cao kiến thức cho thanh niên phường. Tủ sách được đặt tại văn phòng đoàn phường và do đoàn phường quản lý.

Diễu hành

Cuộc diễu hành là đợt tổng truyền thông lớn nhất của dự án đã thu hút 400 người tham gia bao gồm các tầng lớp: thanh niên, phụ nữ, cựu chiến binh và học sinh tại trường THCS Lý Tự Trọng và Hoàng Hoa Thám. Đợt tổng truyền thông đã được chuẩn bị kỹ càng và có tầm ảnh hưởng lớn đến cộng đồng ven biển, các hộ kinh doanh, các hộ dân cư ven núi và nhận được sự ủng hộ lớn từ cộng đồng và chính quyền địa phương. Đoàn diễu hành đã đi qua các tuyến đường chính trong phường kéo dài gần 3km vừa đi vừa hô vang các khẩu hiệu BVMT.

Cuộc thi tìm hiểu kiến thức môi trường

Cuộc thi diễn ra khi dự án đã hoạt động tại phường được 2/3 thời gian. Thông qua hình thức giao lưu văn nghệ với chủ đề BVMT và các trò chơi nhỏ có ý nghĩa, các cuộc thi thiết kế thời trang, sáng tác nhạc kịch với chủ đề "Trái đất là duy nhất" đã thu hút 15 đội với khoảng 150 thanh niên thuộc 15 khối thanh niên phường tham gia. Các hình thức thi chủ yếu là thông qua các trò chơi rèn luyện thể lực, trí tuệ, sức mạnh đoàn kết với chủ đề môi trường. Các cuộc thi thường có 2 phần: thi tìm hiểu kiến thức môi trường giữa các khối và phần thi cho khán giả.

Trại sinh thái

Đây là một hình thức tham quan nhưng mang nhiều ý nghĩa. Trại sinh thái diễn ra tại một nơi có thể là một khu du lịch hoặc một vùng với nhiều cây xanh. Mục đích của trại sinh thái là giáo dục trại viên về ý thứcvà trách nhiệm với môi trường thông qua những cảm quan, quan sát do chính trại viên tận mắt nhìn thấy trong thiên nhiên. Đây là một hình thức học tập dựa trên thực tế nhằm mang lại hiệu quả cao. Dự án đã tổ chức thành công trại sinh thái với 500 trại sinh là học sinh, đoàn viên thanh niên trong phường tại khu du lịch sinh thái Phú Ninh và Khu du lịch biển Tiên Sa. Các hoạt động mà trại sinh thái dự án đã tổ chức bao gồm thi thiết kế thời trang "xanh" (không sử dụng các chất liệu gây ONMT hoặc phá hoại MT), nhạc kịch đêm lửa trại với chủ đề "Thanh niên Thọ Quang nhìn Môi trường", "Hành trình về với rừng xanh" (thông qua các trò chơi du khảo), chiếu phim môi trường, đêm văn nghệ lửa trại, các trò chơi nhỏ.

Hội thảo

Hội thảo là hình thức đối thoại giữa các bên: đại diện chính quyền địa phương, đại diện cộng đồng dân cư, đại diện thanh niên, BQL dự án nhằm tìm ra giải pháp lâu dài và tích cực cho vấn đề môi trường địa phương. Với sự tham gia của các bên, hội thảo "Cộng đồng với bảo vệ môi trường Thọ Quang" đã diễn ra như hoạt động chuyển giao giữa BQL dự án và cộng đồng phường trong công tác BVMT. Sau hội thảo các bên đã tìm ra tiếng nói chung thông qua cam kết "Cộng đồng bảo vệ môi trường" được ký bởi đại diện các bên tham gia hội thảo. Cam kết được xác nhận của chính quyền địa phương và mỗi bên giữ một bản.

Dự án "Nâng cao nhận thức và hành động bảo vệ môi trường cho thanh niên tuổi từ 15 – 22 tại phường Thọ Quang" đã kết thúc và đem lại lợi ích thiết thực cho nhân dân trong phường., góp phần thay đổi và nâng cao nhận thức cho một bộ phận không nhỏ thanh niên phường. Dự án đã khởi xướng đúng với nguyện vọng của đa số thanh niên và quần chúng nhân dân nên các hoạt động như xây dựng tủ sách, phát thanh, Chủ nhật xanh, thu gom rác ven biển… vẫn tiếp tục được thanh niên và nhân dân phường thực hiện và phát huy sau khi kết thúc dự án.

Tuy nhiên, còn có rất nhiều hạn chế và bài học kinh nghiệm cần được rút ra từ việc tổ chức thực hiện dự án. Ví dụ: các thành viên BQL dự án đều là sinh viên nên kiến thức và kinh nghiệm giải quyết các vấn đề rào cản chưa có. Nguồn vốn dự án chưa đáp ứng được nhu cầu hoạt động thực tế. Nhiều chương trình, kế hoạch đã dự kiến nhưng không đủ kinh phí tổ chức thực hiện. Thời gian mà BQL và ban giám sát đầu tư cho dự án còn ít nên có những vấn đề chưa sát sao. Tổ chức thực hiện dự án đa số là sinh viên nên những hoạt động trường lớp, bài vở còn ảnh hưởng đến tiến độ thực hiện dự án. Bên cạnh đó, chưa có sự kết hợp chặt chẽ giữa BQL và Ban giám sát dự án trong công việc.

Ghi chép chuyến đi dự cuộc thi môi trường nước giành cho thanh thiếu niên, Stockholm 2007

Hoàng Thu Hương, Đại học Bách khoa Hà Nội

Ngày 10/8: Khởi hành

Chúng tôi bắt đầu chuyến đi của mình từ sáng sớm. Đây không phải là lần đầu tiên tôi ra nước ngoài nhưng nhận trọng trách hướng dẫn đoàn học sinh, lại còn đi thi với bạn bè quốc tế nữa thì quả là lần đầu tiên. Chị Huyền ở Văn phòng Sida đã chuẩn bị cho chúng tôi vô cùng chu đáo từ những chi tiết nhỏ nhất của chuyến đi và đã gọi điện liên tục để biết xem cô trò đã đi đến đâu. Mấy cậu bé cũng đi từ nhà từ sáng sớm, tối hôm trước còn thức khuya lội tát nước ra khỏi nhà vì mưa lớn qúa. Mấy đứa nhỏ bé thật, lo lắng vì lần đầu tiên ra khỏi nhà đi một chuyến đi dài như vậy. Cậu bé con một Trần Trung Hoàng còn được mẹ đưa ra tận sân bay. Thầy Hải dặn dò bọn nhỏ từng tí một và luôn miệng dặn tôi "Cô cứ rầy chúng nó nhé, mấy đứa không nghe lời". Thầy lo xa rồi, lũ nhỏ rất nghe lời.

Sân bay Franfurt quá rộng lớn làm các em ngỡ ngàng nhưng thích thú rất nhanh. Chúng tôi đã đến nơi an toàn không có trục trặc gì.

Ngày 11/8

Jimmi ra sân bay đón chúng tôi cùng với cô bé Đan Mạch và đoàn Canada. Những cánh rừng lá kim hiện ra trên đường đi. Một khung cảnh hoàn toàn khác so với ngày hôm qua.

Ban Tổ chức tiếp đón và hướng dẫn các em rất chu đáo, Peter, Mathias hướng dẫn cho các em phòng ở, bản chương trình chi tiết từng phút cho suốt thời gian 1 tuần ở Stockholm và cả những cái ô phòng những cơn mưa bất chợt vào cuối hè ở Bắc Âu. Đây là nhà khách bình dân ở Stockholm, nhỏ nhưng rất thuận tiện, đặc trưng của Bắc Âu là để cho khách một không gian tự do rất thoải mái. Tất cả 58 học sinh tham dự cuộc thi sẽ sống ở đây và tham gia các hoạt động đã được chuẩn bị chương trình chi tiết từ trước.

Buổi chiều, tôi dẫn các em đi dạo trước giờ ăn tối. Chúng tôi đi xuống bờ biển, dọc theo những con phố nhỏ, dốc thẳng đứng để ngắm nhìn kiến trúc đặc trưng của Stockholm. Các cậu bé rất ngạc nhiên rằng đã 8,9 h chiều mà trời vẫn còn sáng. Còn nhiều điều ngạc nhiên khác đang chờ ở những ngày tới.

Ngày 12/8 : Chuẩn bị

Chúng tôi kết thúc bữa sáng thật nhanh để chuẩn bị đến trung tâm hội nghị thành phố. Tối hôm trước, các cậu bé đã mệt sau một chuyến đi dài nên cô trò cũng chưa có thời gian kiểm tra lại những phần đã chuẩn bị. Tôi chỉ đề nghị các em trình bày lại cho tôi nghe được 1 lần, sau đó chúng tôi đã phải ra đến trung tâm hội nghị. Không khí chuẩn bị ở đây thật là tấp nập, ngày mai là ngày khai mạc tuần lễ quốc tế năm 2007 rồi. Chúng tôi có 1 khoang nhỏ ở vị trí cuối cùng, vì các nước được xếp theo tứ tự ABC tên nước nên đoàn Việt Nam đứng cuối cùng sau đoàn USA. Poster được Trường ở Hội bảo vệ thiên nhiên môi trường chuẩn bị, các loại vật liệu được lấy nguyên dạng và qua sơ chế, mô hình thử nghiệm đơn giản và thêm mấy lá cờ Việt Nam trông rất đẹp.

Các đoàn có cả buổi sáng để chuẩn bị khu trưng bày của mình. Các đề tài năm nay vẫn tập trung chủ yếu vào mảng xử lý nước thải (11/27 đề tài). Chúng tôi dạo qua cả khu trưng bày và thấy gian của mình cũng khá đẹp.

Buổi chiều, đoàn VN có lịch bảo vệ gần như đầu tiên, các em có phần lúng túng, vì chưa hiểu phải làm thế nào. Phần trình bày cũng khá tốt nhưng trả lời câu hỏi còn lúng túng nhiều, lý do lại là vì không biết ai là người trả lời trước nên cứ chờ nhau. Cần phải có sự điều chỉnh thôi. Vì xong sớm nên chúng tôi lại có thời gian. Tôi gợi ý các em nên đi quanh xem các đoàn khác trình bày và trả lời câu hỏi để rút kinh nghiệm. Xem ra các em cũng thấy yên tâm rồi. Cuối giờ chiều, tôi họp cả nhóm lại, góp ý cho các em về cách trình bày và cách chia xẻ thông tin và cách trả lời câu hỏi. Hy vọng ngày mai các em sẽ làm tốt hơn.

Giao lưu văn hoá

Ban tổ chức sắp xếp các em có 1 buổi giao lưu giới thiệu nền văn hoá đất nước mình. Mấy cậu bé đã chuẩn bị rất chu đáo cho bài "Lý kéo chài" cả băng nhạc, phục trang, nhưng lại cứ lo lắng không biết giới thiệu thế nào. Tôi phải động viên là không sao đâu, các bạn sẽ hiểu các em nói gì thôi.

Các đoàn châu Á chuẩn bị tốt hơn cả cho việc giao lưu. Đoàn Xrilanca là nhỏ tuổi nhất, mới đúng 15 tuổi biểu diễn tiết mục múa dân tộc rất công phu và rất dễ thương. Đoàn Trung quốc giới thiệu Olympic mùa hè 2008 thông qua đố vui có thưởng rất nhộn nhịp. Tôi rất thích các điệu múa dân ca Nga và Ucraine được biểu diễn và tiết mục của cậu học trò xứ Catalan, Tây Ban Nha. Rất nhiều quà được phân chia trong buổi giao lưu. Tiết mục "Lý kéo chài" đặc biệt ấn tượng nhất là màn múa phụ hoạ của các em. Tiếng vỗ tay theo nhịp bài hát làm tất cả mọi người đều hoà nhịp hò ơ của các cậu bé. Ông hướng dẫn đoàn Pháp còn đến bắt tay tôi luôn miệng cảm ơn, cảm ơn các bạn về món quà tuyệt duyệt này. Chính thành công của màn biểu diễn này đã giúp cho các em tự tin hơn trong phần dự thi ngày hôm sau. Hơn 12h, buổi giao lưu mới kết thúc, tuy mệt nhưng ai cũng vui, bọn trẻ còn nán lại chụp ảnh với nhau, ai cũng muốn giữ lại những hình ảnh trang phục dân tộc của các bạn đến từ nước khác.

Ngày 13/8 : Ngày thi chính

Theo lịch đoàn VN sẽ có cuộc phỏng vấn thứ 2 vào đầu giờ sáng, trước khi chúng tôi dự lễ khai mạc tuần lễ quốc tế về nước. Buổi sáng, thầy trò đã tập dượt 1 vài lượt rồi. Mấy anh chị người Việt Nam tham dự tuần lễ nước nghe tin có cuộc thi cũng xuống động viên các em. Thấy vẻ sẵn sàng của các em, tôi cũng thấy yên tâm. Ms Linda Kelly là trưởng đoàn giám khảo thứ 2, sự tự nhiên và thân thiện của bà đã giúp các em thấy thoải mái và cuộc phỏng vấn diễn ra rất tốt, phần trả lời câu hỏi rất sôi nổi, các em biết lúc nào cần trả lời, ai trả lời. Đoàn giám khảo số 2 đã đưa ra nhiều lời khen và động viên nhất.

Sau khi phỏng vấn buổi sáng, chúng tôi tham dự buổi lễ khai mạc tuần lễ quốc tế về nước được tổ chức hàng năm ở Stockholm. Thuỵ Điển là một trong những quốc gia đi đầu trên thế giới về những hoạt động bảo vệ môi trường. Tuần lễ quốc tế về nước tổ chức tháng 8 hàng năm tại Stockholm là một trong những hoạt động thường niên rất được giới chuyên môn quan tâm. Năm nay tuần lễ quốc tế về nước có sự tham gia của 2500 nhà khoa học, các tổ chức và các chuyên gia hoạt động trong các lĩnh vực liên quan đến nước trên toàn thế giới. Bên cạnh giải thưởng thanh thiếu niên về nước còn có giải thưởng khác giành cho các tổ chức, các ngành công nghiệp… có các sáng kiến về bảo vệ và phục hồi các nguồn tài nguyên và nước. Giải thưởng lớn hàng năm thường được nhà vua Thuỵ Điển trao cho 1 nhà khoa học đã có những cống hiến nổi bật trong nghiên cứu bảo vệ môi trường nước. Năm nay giải thưởng lớn được trao cho giáo sư Perry McCarty của đại học Stanford, Mỹ, là giáo sư hàng đầu trên thế giới trong những nghiên cứu về lĩnh vực xử lý nước bằng các phương pháp sinh học. GS Mc Carty đã sang Việt Nam nhiều lần. Ông là thành viên hội đồng xét tuyển của quỹ giáo dục Hoa Kỳ tại Việt Nam (VEF) và trong một lần đến VN ông đã có bài giảng tại trường ĐHBK Hà Nội. Tôi đã hân hạnh được nghe bài giảng của GS trong lần đó, và thật may mắn khi lần này tôi có thể gặp và chúc mừng GS tại Stockholm nhân giải thưởng lớn về những thành tựu nghiên cứu của GS. Lễ khai mạc được tổ chức ngắn gọn đậm chất Thuỵ Điển với những bài ca, điệu múa truyền thống của các cô gái tóc vàng. Tại tuần lễ quốc tế về nước Stockholm 2007 có hàng chục các cuộc hội thảo về các vấn đề môi trường nước trên toàn cầu. Nội dung chủ đạo của năm nay là vấn đề ảnh hưởng của ô nhiễm các nguồn nước đến biến đổi khí hậu toàn cầu và sử dụng hợp lý các nguồn nước tự nhiên. Được tham gia vào một sự kiện lớn như vậy thật là một sự may mắn.

Buổi chiều chúng tôi còn 1 cuộc phỏng vấn nữa với đoàn giám khảo thứ 3, là đoàn giám khảo của ông chủ tịch hội đồng . Thành công của vòng phỏng vấn buổi sáng có vẻ khích lệ các em rất nhiều. Rút kinh nghiệm các vòng phỏng vấn của các đoàn khác về sự xê dịch thời gian, mặc dù lịch phỏng vấn là sau giờ nghỉ giải lao, tôi vẫn đề nghị các em có mặt sẵn sàng tại vị trí . Và quả đúng 5 phút trước giờ giải lao, đoàn giám khảo đến và ông chủ tịch GS.Magnus Enell hỏi liệu các em có sẵn sàng phỏng vấn ngay bây giờ trước giờ giải lao không. Lần phỏng vấn này các em thật sự thoải mái, trình bày lần thứ 3 đã tự tin hơn, các câu trả lời cùng không còn lạ nữa vì cũng tương đối thống nhất với hai đoàn trước. GS.Magnus Enell nói : Tôi rất ấn tượng với đề tài của các bạn.

Vậy là chúng tôi kết thúc công việc sớm, các em vui lắm. Buổi chiều còn có thời gian đi dạo quanh trung tâm thành phố trước khi dự tiệc chiêu đãi của thị trưởng thành phố tại một trong những điểm đẹp nhất thành phố - City Hall.

Ngày 14/8 : Lễ trao giải

Ngày hôm nay chỉ có chuẩn bị cho lễ trao giải thôi, buổi sáng cả đoàn đã đến tập dượt, chuẩn bị từ cách đi, thứ tự ra vào, cách chào công chúa. Các cô bé cậu bé quen biết nhau hơn nên chỉ tập trung vui đùa, nói chuyện với nhau. Tất cả

đều rất vui vẻ và thoải mái vì đã làm xong công việc của mình. Tuy nhiên sự chu đáo của ban tổ chức đã giúp cho các em tính kỷ luật rất cao.

15h, tất cả đoàn rời nhà khác, 3 cậu bé xuống phòng tôi để cô kiểm tra trang phục trước khi đi. Lần đầu tiên mặc comple trông mấy đứa thật buồn cười. Đây là những bộ comple cỡ nhỏ nhất có thể tìm thấy ở nhà, nó vẫn quá rộng so với Toàn, nhưng không sao, trông chúng chững chạc hẳn lên.

18h tất cả tập trung ở khu trưng bày bài dự thi và sản phẩm để tiếp các đại diện sứ quán đến tham dự lễ trao giải. Cuộc thi đã kết thúc, chúng tôi tìm gặp các vị giám khảo để tặng những món quà lưu niệm nhỏ về Việt Nam. Linda Kelly, trưởng đoàn giám khảo số 2, một người phụ nữ đầm thằng, đã rất thích thú với đoàn Việt Nam. Bà đã động viên và khuyến khích các em rất nhiều với kết quả đạt được. bà nói còn nhiều điều các em có thể làm được cho VN. 19h tất cả đã sẵn sàng

Ngày 15/8: Vui chơi

Ngày 16/8: Ngày cuối cùng

Vẫn còn là 1 ngày làm việc mặc dù sẽ được đi chơi. Cả đoàn đến Aquaria sớm hơn giờ mở cửa 1h để tham quan khu rừng nhiệt đới với những loài cá nước ngọt khổng lồ, khu sinh vật biển và xem quy trình chăm sóc cá hồi. May mà chúng tôi đi sớm vì hàng ngày Aquaria đón tiếp rất đông du khách tham quan, không có chỗ để đứng nghe giới thiệu nữa. Sau buổi tham quan là seminar giới thiệu cuộc thi "Nước và phim" vừa được phát động. Các thí sinh được giao ngay 1 công việc là tìm ý tưởng xây dựng 1 đoạn video spot <90 giây với chủ đề bảo vệ nguồn nước. Các em được chia thành 3 đoàn mỗi đoàn không có học sinh cùng 1 nước. Trong vòng 2h, mỗi đoàn phải chuẩn bị xong ý tưởng và cả việc quay minh họa cho nội dung muốn thể hiện. Tiếc là tôi cũng chưa được xem kết quả làm phim của các nhóm.

Ngày 17/8 : Stockholm tour

Tour Stockholm bắt đầu từ sáng. Trong 1 ngày, tôi dẫn các em đi thăm gần hết những địa danh du lịch nổi tiếng nhất ở Stockholm: khu thành cổ với cung điện, viện hàn lâm có bảo tàng Nobel, Globen, khu đi bộ… và dẫn các em đi tiêu lượng tiền tối thiểu cho số quà cáp và đồ lưu niệm tối đa. Cô trò rất hài lòng với cuộc đi chơi và các món quà mua được. Trên đường đi, các cậu bé kể với tôi về những dự định trong tương lai sau khi tốt nghiệp phổ thông. Sự tự tin và niềm tin vào trong tương lai sau khi tốt nghiệp phổ thông. Sự tự tin và niềm tin vào tương lai đã thể hiện rất rõ rệt chỉ sau 1 tuần. Tuy không có cậu trò nào có dự định học môi trường nhưng tôi chắc rằng ở bất kỳ cương vị nào sau này, các cậu bé cũng sẽ có trong mình ý thức về bảo vệ và gìn giữ nguồn nước.

Ngày 18/8: Trở về

Buổi sáng cuối hè Stockholm hơi se lạnh. Thế là chúng tôi đã hoàn thành nhiệm vụ. Đoàn Việt Nam là đoàn cuối cùng rời nhà khách. Chiều qua khi trở về, chúng tôi đã không còn gặp bạn bè nào nữa. Mấy cậu bé có vẻ ngơ ngác, như thể tỉnh một giấc mơ. Không sao tất cả vẫn còn ở phía trước với các em, giấc mơ này các em vẫn có thể mơ tiếp. Sau chuyến đi này, các em sẽ có nhiều động lực hơn để phấn đấu cho tương lai của mình.

Tôi muốn kể thêm một câu chuyện cuối cùng

Người lái xe taxi đưa chúng tôi ra sân bay là một người đàn ông đứng tuổi với mái tóc đã bạc. Ông có vẻ rất ngạc nhiên và vui mừng khi biết chúng tôi là người Việt Nam. Ông nói mình là người thời Ngài Olof Palmer còn làm Thủ tướng Thụy Điển và hỏi rất nhiều về những thay đổi của Việt Nam sau chiến tranh, hỏi về Sài Gòn – hòn ngọc Viễn Đông. Tuy là một người Hà Nội tôi vẫn có thể kể cho ông nghe về những thay đổi của Sài Gòn vẫn đã và sẽ mãi mãi là Hòn ngọc Viễn đông. Tôi không hỏi vì không muốn nhắc đến chiến tranh những chắc rằng ông là một trong những người Thuỵ Điển tham gia phản đối cuộc chiến tranh ở Việt Nam. Tôi nói thế nào bác cũng phải sang thăm Việt Nam nhé. Ông già đã nói với tôi "Việt Nam, chúng tôi luôn nghĩ về các bạn". Và tôi đã mang câu nói của ông cũng như tấm lòng người dân Thuỵ Điển trong suốt cuộc hành trình và sẽ mãi về sau.

Xây dựng mô hình canh tác cải tiến trong thâm canh cói nhằm giảm thiểu ô nhiễm môi trường và nâng cao thu nhập cho người nghèo

Mai Văn Thành, Đại học Nông nghiệp I Hà nội

Nằm ở phía Đông Bắc của huyện Nga Sơn tỉnh Thanh Hoá, Nga Tiến được biết đến là một xã nghèo thuộc chương trình bãi ngang ven biển. Tổng diện tích tự nhiên của xã là 559 ha, diện tích canh tác chủ yếu là độc canh cây cói (390 ha). Xã có 10 xóm gồm 1.193 hộ với 5.600 nhân khẩu, trình độ dân trí thấp, phần lớn học hết cấp I, số hộ nghèo của xã năm 2005 là 409 (chiếm 34.3 %), thu nhập chính dựa vào cây cói và một phần đánh bắt nguồn lợi thủy sản từ các sông ngòi trên địa bàn xã.

Mặc dù cây cói được coi là sản phẩm hàng hoá bản địa đặc biệt của người dân vùng ven biển, nhưng cho đến nay cây cói vẫn chưa có qui trình hướng dẫn kỹ thuật chăm sóc phù hợp mà việc làm này hoàn toàn dựa vào kinh nghiệm của người dân. Liều lượng và số lần bón phân cho cói rất khác nhau giữa các hộ (40-50 kg Urê/sào/vụ tức là 80-100 kg/sào/năm), với lượng bón này gấp 2-3 lần so với nhu cầu dinh dưỡng của cây cói. Bên cạnh đó trong những năm gần đây do môi trường có nhiều thay đổi (bão lũ, thâm nhập mặn,…) cây cói xuất hiện nhiều loại sâu bệnh hại làm ảnh hưởng nghiêm trọng đến năng suất và chất lượng cói thương phẩm, để khắc phục tình trạng này người dân đã sử dụng mang tính thử nghiệm nhiều loại thuốc bảo vệ thực vật nhưng kết mang lại không đáp ứng như những gì mà họ mong muốn, thậm chí sâu bệnh hại lại có chiều hướng gia tăng. Với phương pháp bón vãi trên bề mặt như truyền thống hiện nay cộng với phương pháp tưới tràn tháo kiệt cho cói như hiện nay, hiệu quả sử dụng phân bón rất thấp chỉ đạt khoảng 20-30%, phần lớn lượng phân bón bị bốc hơi và rửa trôi ra các dòng sông cửa biển theo nước thuỷ triều, cộng với việc sử dụng thuốc bảo vệ thực vật tràn lan của người dân nên môi trường ở đây đã bị ô nhiễm nghiêm trọng, làm suy giảm nguồn lợi thuỷ sản trên địa bàn. Bên cạnh đó, nhiều hoạt động theo thói quen của người dân như đổ rác thải sinh hoạt, bao bì, vỏ chai của các sản phẩm hóa học và thuốc bảo vệ thực vật tràn lan ra các lòng sông. Tất cả đã và đang góp phần làm ô nhiễm nguồn nước ở đây vốn đã ô nhiễm lại càng ô nhiễm hơn. Trong khi đó, nguồn nước sinh hoạt chủ yếu của người dân phần lớn từ sông và giếng khơi, cộng với điều kiện tiếp cận với thông tin và tiến bộ khoa học kỹ thuật của người dân còn rất hạn chế, nhận thức về môi trường đối sức khoẻ của họ chưa cao, đây là những nguyên nhân tiềm ẩn ảnh hưởng nghiêm trọng đến sức khỏe cộng đồng, hàng năm trên địa bàn xã có từ 15-20 người mắc bệnh ung thư, 50 đến

80 người mắc bệnh sốt rét; 200 đến 250 người mắc bệnh tiêu chảy; 20-30 người mắc bệnh đường hô hấp, và ngoài ra các bệnh giun sán ở trẻ em, bệnh ngoài da, bệnh phụ khoa,… ngày càng gia tăng và đều được xác định có nguyên nhân chủ yếu từ ô nhiễm nguồn nước (Trạm y tế xã Nga Tiến, 2005).

Trong những năm qua giá cả thị trường của các sản phẩm từ cây cói không ổn định và có chiều hướng suy giảm, trong khi đó nguồn lợi thủy sản tự nhiên ngày một hiếm dần cùng với những ảnh hưởng của thiên tai. Tất cả đã và đang đẩy người dân nơi đây, đặc biệt người dân nghèo ngày càng phải đối mặt nhiều hơn với những rủi ro. Do vậy, để giảm rủi ro cho người dân, đặc biệt các hộ nghèo trong năm 2006 vừa qua dưới sự tài trợ tài chính của Quỹ Môi trường Sida Thuỵ Điển và giúp đỡ kỹ thuật của các chuyên gia truờng Đại học Nông nghiệp I, dự án đã chuyển giao công nghệ bón phân mới trong thâm canh cói, với công nghệ này đã tiết kiệm được chi phí đầu vào trong thâm canh cói cho người dân như: phân bón, thuốc bảo vệ thực vật công lao động,…đồng thời nâng cao năng suất cói 15-20%, thông qua đó bảo vệ môi trường sinh thái, góp phần xoá đói giảm nghèo bền vững.

Với mục tiêu giảm thiểu ô nhiễm môi trường và nâng cao thu nhập cho người dân, đặc biệt là người nghèo trong xóm thông qua việc áp dụng canh tác cải tiến trong thâm canh cói, từ đó nâng cao nhận thức bảo vệ môi trường của cộng đồng thì dự án đã triển khai một loạt các hoạt động và đến nay đã thu được một số kết quả ban đầu.

Sau khi dự án được phê duyệt 4/2006, BQL xóm 3 xã Nga Tiến đã tiến hành tổ chức hội nghị triển khai dự án, nhằm công khai mục tiêu, nội dung hoạt động và tài chính cho toàn thể nhân dân trong xóm cũng như các đoàn thể và chính quyền địa phương. Trong buổi hội nghị này đã bầu ra BQL dự án gồm và Ban giám sát mỗi ban gồm 3 người.

Ban quản lý và Ban giám sát đã họp xây dựng kế hoạch hoạt động trong năm và hoạt động trong từng quí, xin ý kiến đóng góp của người dân trong xóm và phân công người chịu trách nhiệm trong từng hoạt động, kế hoạch này được công khai treo tại nhà văn hoá của xóm. BQL dự án đã chủ động phối hợp với các chuyên gia của trường đại học nông nghiệp Hà nội tổ chức cho các địa diện trong xóm thăm quan mô hình tổ nhóm áp dụng phân viên nén trong thâm canh

lúa tại xã Dân Lý, huyện Triệu Sơn, tỉnh Thanh Hoá. Tiếp theo đó 5 lớp tập huấn do các chuyên gia trường đại học Nông nghiệp I giảng dạy. Nội dung các buổi tập huấn tập trung chủ yếu giới thiệu về công nghệ phân viên nén, hướng dẫn kỹ thuật áp dụng phân viên nén trong thâm cói. Ngoài ra các lớp học đồng ruộng và hội thảo đầu bờ cũng đã được tổ chức nhằm giới thiệu cho chính quyền địa phương và các hộ không tham gia thử nghiệm thấy hiệu quả của công nghệ phân viên nén.Các cuộc trao đổi, đánh giá do chính cáchộ trực tiếp tham gia mô hình và các chuyên gia trường Đại học Nông nghiệp nhằm đánh giá những ưu và khuyêt điểm của công nghệ phân viên nén trong thâm canh cói nhằm điều chỉnh kỹ thuật cho các vụ tiếp theo.

Để việc triển khai xây dựng các mô hình được minh bạch và dân chủ, dự án đã tổ chức họp dân để đưa ra tiêu chuẩn bình bầu các hộ để dự án hỗ trợ phân bón. Các hộ lựa chọn dựa trên nguyên tắc tự nguyện, đồng thời đặt được những tiêu chí đề ra, trong đó đăc biệt ưu tiên các hộ nghèo .

Dự án đã thiết lập được 03 nhóm nông dân nòng cốt, họ trở thành những hạt nhân tích cực gây ảnh hưởng lớn trong cộng đồng trong việc chuyển giao công nghệ mới trong thâm canh cói, cũng như xúc tiến duy trì nề nếp vệ sinh thôn xóm hàng tháng, hoạt động này bước đầu đã lôi kéo được cộng đồng tham gia. Tuy nhiên, quy mô giữa các đợt phát động không ổn định.

Nhìn chung sau một năm thực hiện dự án, người dân phấn khởi mong muốn được áp dụng công nghệ này cho những vụ tiếp theo, một mặt do chi phí đầu tư trong sản xuất cói giảm 30- 40%, qua đó giảm đáng kể đến ô nhiễm môi trường đất nước và không khí, trong khi đó năng suất cói tăng 10-15% lại chỉ cần bón một lần cho cả vụ, thay vì phải bón 3-4 lần như truyền thống trước đây, nên đã giảm công lao động. Nhằm nâng cao hơn nữa nhận thức của người dân hiệu quả công nghệ phân viên nén trong thâm canh cói về kinh tế và môi trường cũng như vấn đề môi trường ở địa phương. Ban quản lý dự án thường xuyên đăng tải các hoạt động cũng như các kết quả trên hệ thống loa truyền thanh của xã, cùng với các hoạt động tuyên truyền trên loa truyền thanh còn thông qua các hình thức tuyên truyền khác thông qua các biến panô được thiết kế ấn treo trục giao thông chính trên địa bàn dự án, các khẩu hiệu tuyên truyền như “Con người là tài nguyên quí giá nhất, bảo vệ môi trường chính là bảo vệ cuộc sống con người” .

Qua một năm thực hiện dự án đã thu hút được sự chú ý của cộng đồng, những kết quả dự án đã có tác dụng tích cực đối với cộng đồng, tạo bước chuyển biến toàn diện từ người dân đến chính quyền địa phương trong lĩnh vực bảo vệ môi trường. Dự án đã góp phần chuyển giao tiến bộ công nghệ bón phân mới trong thâm canh cói, giảm chi phí đầu vào trong thâm canh cói, qua đó giảm ô nhiễm môi trường và nâng cao hiệu quả trong sản xuất cói. Các nhóm nông dân nòng đã và đang góp phần tích cực như những hạt nhân góp phần thúc đẩy việc nhân rộng mô hình ở các địa bàn khác trong xã.

Hội thảo về các vấn đề môi trường liên quan đến ý tưởng dự án "Tam Đảo 2"

Ngày 25/9/2007 tại Khách sạn Công đoàn Việt Nam, 14 Trần Bình Trọng, Hà Nội, 85 khách mời đã đến dự cuộc Hội thảo các vấn đề môi trường liên quan đến ý tưởng Dự án "Tam Đảo 2" do Hội Bảo vệ Thiên nhiên và Môi trường Việt Nam tổ chức với sự tài trợ của Cơ quan Hợp tác Phát triển quốc tế Thụy Điển (Sida).

Hội thảo đã nghe các báo cáo tổng quan về Vườn quốc gia Tam Đảo, về ý tưởng xây dựng Dự án Tam Đảo 2 do 2 Công ty Vietnam Partner LLC và Belt Collin Hawaii Ltd đề xuất và về Báo cáo tổng hợp các ý kiến Ban cố vấn của Hội Bảo vệ Thiên nhiên và Môi trường Việt Nam,... Tại hội thảo, có 9 bài tham luận, 18 lượt người phát biểu và 60 người được hỏi đã trả lời, bày tỏ quan điểm của mình về những vấn đề môi trường liên quan đến ý tưởng Dự án Tam Đảo 2.

Nhìn chung, đa số các ý kiến tán đồng về cơ bản với Báo cáo tổng hợp nói trên, nhất là những quan ngại sâu sắc về các tác hại trước mắt và lâu dài về đa dạng sinh học, về môi trường, về các vấn đề văn hóa, lịch sử, tín ngưỡng liên quan và về việc vi phạm pháp luật hiện hành, nếu Dự án Tam Đảo 2 theo đề xuất của 2 công ty nói trên được thực hiện

Các đại biểu tham dự Hội thảo đề nghị Hội BVTN&MT Việt Nam căn cứ vào các những ý kiến đóng góp tại Hội thảo và những văn bản gửi kèm, khẩn trương soạn thảo kiến nghị gửi các cấp có thẩm quyền xem xét giải quyết các vấn đề liên quan đến ý tưởng Dự án Tam Đảo 2.

Hội thảo đã diễn ra trong bầu không khí sôi nổi, thẳng thắn và xây dựng.

Kiến nghị Thủ tướng Chính phủ chỉ đạo dừng dự án Tam Đảo 2

Theo tinh thần Hội thảo "Các vấn đề môi trường liên quan đến ý tưởng Dự án Tam Đảo 2", ngày 2/10/2007, Hội Bảo vệ Thiên nhiên và Môi trường Việt Nam đã gửi công văn số 203/HMTg lên Thủ tướng Chính phủ Nguyễn Tấn Dũng kiến nghị Thủ tướng chỉ đạo các ngành, các địa phương liên quan không tiếp tục theo đuổi ý tưởng Dự án Tam Đảo 2.

Sau khi tóm tắt quá trình làm việc với UBND tỉnh Vĩnh Phúc và các cơ quan liên quan, những kết quả nghiên cứu, thảo luận của Ban cố vấn, việc tổ chức Hội thảo ngày 25/9/2007, công văn của Hội nêu ra những tác hại nghiêm trọng cả trước mắt và lâu dài về mội trường, nếu Dự án được thực hiện.

Công văn nhấn mạnh, nếu Dự án này được thực hiện, một tiền lệ xấu và nguy hiểm sẽ được tạo ra, các địa phương khác sẽ có cớ xâm hại các VQG và khu bảo tồn thiên nhiên tại địa bàn quản lý của mình. Việc này cũng làm mất tính nghiêm minh của pháp luật, làm tổn hại đến niềm tin của nhân dân vùng núi Tam Đảo cũng như của nhân dân cả nước vào cuộc vận động "Sống và làm việc theo pháp luật", làm cho các nước và các tổ chức quốc tế liên quan có thể sẽ có những đánh giá tiêu cực về những nỗ lực bảo vệ môi trường và bảo tồn đa dạng sinh học, cũng như về những cam kết thực hiện các mục tiêu Thiên niên kỷ đang được đánh giá cao của nước ta.

Công văn kiến nghị Thủ tướng chỉ đạo các bộ ngành và địa phương liên quan ngừng ngay việc theo đuổi ý tưởng Dự án "Tam Đảo 2" do 2 Công ty nước ngoài đã đề xuất, khẩn trương tổ chức nghiên cứu phương án hợp lý, phù hợp với pháp luật và truyền thống văn hoá của Việt Nam để phát triển du lịch sinh thái đúng nghĩa tại Tam Đảo.

Hội Bảo vệ Thiên nhiên và Môi trường Việt Nam cũng đã gửi công văn này cùng các kiến nghị cụ thể đến Văn phòng Trung ương Đảng, Văn phòng Chủ tịch Nước, Văn phòng Quốc hội, Uỷ ban Nhân dân tỉnh Vĩnh Phúc, Uỷ ban Nhân dân tỉnh Tuyên Quang, Uỷ ban Nhân dân tỉnh Thái Nguyên, Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn, Bộ Tài nguyên và Môi trường, Bộ Xây dựng, Bộ Công an, Bộ Quốc phòng, Bộ Văn hoá, Du lịch và Thể thao và Liên hiệp các Hội Khoa học và Kỹ thuật Việt Nam. Hội cũng đề nghị UBND tỉnh Vĩnh Phúc tổ chức buổi làm việc với Hội về vấn đề này trong thời gian gần nhất.

Tổng hợp ý kiến ban cố vấn của Hội Bảo vệ Thiên nhiên và Môi trường Việt nam về ý tưởng xây dựng

khu du lịch Tam Đảo 2 của các công ty Việt Nam Partner và Belt Collin Hawaii.

Vườn quốc gia Tam Đảo được ví như nóc nhà của vùng trung du và đồng bằng Bắc bộ, có ảnh hưởng rất lớn tới khí hậu miền Bắc Việt Nam như lượng mưa, dòng chảy, nhiệt độ, hướng gió, chế độ thuỷ văn. Với đặc trưng đa dạng sinh học phong phú, nhiều hệ sinh thái rừng đặc thù và những cảnh quan thiên nhiên lộng lẫy, VQG Tam Đảo không chỉ là lá phổi xanh mà còn là một tài sản vô giá có giá trị đặc biệt trong Chiến lược Bảo vệ môi trường và Định hướng Chiến lược Phát triển bền vững của Việt Nam.

Ngay từ đầu, dự kiến xây dựng Tam Đảo 2 dựa theo ý tưởng của 2 Công ty Vietnam Partner LLC và Belt Collin Hawaii Ltd đã gây ra nhiều phản ứng trong xã hội. Hội Bảo vệ Thiên nhiên và Môi trường Việt Nam đã làm việc với Uỷ ban nhân dân tỉnh Vĩnh Phúc về việc này và cũng đã 2 lần có công văn gửi các bộ ngành và địa phương liên quan phản đối ý tưởng Dự án "Tam Đảo 2". Với trách nhiệm phản biện xã hội của mình, Hội BVTN&MT Việt Nam tổ chức các nhóm công tác tiếp tục đi sâu nghiên cứu các vấn đề đã được đặt ra trên cơ sở kế thừa các kết quả điều tra nghiên cứu đã có, kết hợp với việc sử dụng phương pháp chuyên gia. Nhóm chuyên gia tư vấn gồm trên 30 người, phần lớn là các hội viên của Hội BVTN&MT Việt Nam và của nhiều hội khoa học kỹ thuật và một số quan chức.

Dưới dây là tổng hợp các ý kiến đóng góp chính của đại đa số các chuyên gia về những tác hại trước mắt và lâu dài của Dự án Tam Đảo 2 nếu được thực hiện theo ý tưởng của 2 Công ty nói trên.

1. Tác hại lớn đối với đa dạng sinh học, gây ra nhiều tổn thất không bù đắp được

Nguồn: www.thiennhien.net

- Mất đi một sinh cảnh đặc sắc, vùng đất ngập nước ngay trên đường đỉnh của dãy núi cao. Vùng đất ngập nước trên đường đỉnh núi là môi trường đặc sắc, tách biệt và cô lập với các hệ sinh thái đất ngập nước khác. Sự cô lập và các điều kiện tự nhiên vùng núi cao là yếu tố tạo nên giá trị đặc biệt của khu hệ thực vật và động vật sống, trong đó với nhiều loài đặc hữu và quý hiếm. Mặt khác sinh cảnh đất ngập nước này cũng là môi trường cần thiết cho rất nhiều loài côn trùng có giai đoạn ấu trùng sống trong môi trường nước khép kín vòng đời, duy trì sự sống qua nhiều thế hệ. Rất có thể đây là nơi bổ sung, cung cấp, lưu trữ nhiều loài côn trùng thiên địch, đảm bảo sự tồn tại và phát triển của nền nông nghiệp sinh thái cho cả vùng đồng bằng và trung du Bắc bộ rộng lớn. Các loài bò sát, rắn, rùa cũng là các cư dân vùng đất ngập nước này nên khu hệ bò sát ở Tam Đảo 2 chiếm đến 66% so với toàn VQG mặc dù diện tích chỉ chiếm không đến 1% tổng diện tích VQG. Việc vùng đất ngập nước này bị khép kín trong các đường giao thông, các khu villa sẽ là bất khả lai vãng đối với động vật hoang dã vốn đã từng sống trong chính sinh cảnh này. Đây sẽ là một trong những tổn thất to lớn nhất đối với VQG, vì bảo tồn sinh cảnh là biện pháp hữu hiệu nhất để bảo vệ đồng thời nhiều loài, nhiều mối quan hệ sinh học và các quá trình sinh thái bên trong giúp cho nhiều loài cùng tồn tại.

Nguồn: www.thiennhien.net

- Không còn nơi trú rét, qua đông cho nhiều loài thú, chim quý. Vùng đỉnh của VQG Tam Đảo không có hang động lớn, các loài thú và nhiều loài chim quý phải đối mặt với những điều kiện khắc nghiệt của mùa đông giá buốt, phải ẩn náu trong tán lá rừng trong giá rét, vùng trũng Ao Dứa ấm áp là nơi lý tưởng cho chúng qua đông, vừa kiếm được thức ăn, vừa tránh gió rét. Dự án này sẽ làm mất đi cơ hội bảo vệ chúng, đặt chúng phải đối mặt với những khó khăn của sự tồn vong.

- Môi trường sống bị chia cắt, một số chuỗi thức ăn bị phá vỡ, cơ hội kiếm mồi và sinh sản giảm đi. Với gần 40 km đường dành cho các xe cơ giới được Dự án này xây dựng và vận hành trong vùng bảo vệ nghiêm ngặt, VQG sẽ bị cắt ra thành hai phần Tây Bắc và Đông Nam, vùng có môi trường rừng tốt nhất cũng bị tách ra khỏi các vùng khác. Các cơ hội tìm kiếm thức ăn, giao lưu sinh sản giảm sút, nhiều phần nhỏ của các quần thể động vật rừng bị cách li và suy giảm hoặc không còn khả năng sinh sản, giống như các loài bị nuôi nhốt. Động vật bị dồn vào trạng thái căng thẳng và đối mặt với những tác động của con người ở ngay trong vùng bảo vệ nghiêm ngặt. Ở VQG Tam Đảo, hiện nay các loài quý hiếm tập trung chủ yếu ở các đai cao trên 800m. Kịch tính đối với chúng là ở chỗ, dãy núi này bị cô lập và bị bao bọc bởi đồng bằng, còn Dự án Tam Đảo 2 lại đưa các hoạt động của con người lên vùng cao nhất của rừng, động vật hoang dã không còn biết chạy đi đâu khi tác động của con người lên đến vùng cao yên tĩnh nhất của dãy núi này. Nơi ở cuối cùng có được trong thiên nhiên này sẽ đã trở nên không an toàn đối với động vật hoang dã.

Nguồn: www.thiennhien.net

- Có thể thấy rằng, mặc dù chỉ chiếm không tới 1% diện tích Vườn quốc gia, nhưng khu vực dự kiến xây dựng Dự án Tam Đảo 2 **không thể tách rời khỏi toàn VQG Tam Đảo do vị trí, do tính chất và chức năng sinh thái** của nó đối với đa dạng sinh học của không chỉ VQG này.

2. Gây ra nhiều vấn đề môi trường bức xúc, đặc biệt khi dự án đi vào hoạt động

- **Suy giảm khả năng điều tiết nước và cạn kiệt các dòng sông.** Vùng Dự án Tam Đảo 2 như một cái phễu gom góp nước từ các vùng cao hơn trên đỉnh núi, nơi có lượng mưa lớn nhất toàn vùng, đạt khoảng 3.000 mm/năm, cung cấp cho 48 dòng suối vùng chân núi, nhờ vậy vào mùa đông ít mưa các dòng suối trong vùng vẫn không hết nước. Toàn bộ bề mặt đất Tam Đảo 2 là vùng thấm nước bề mặt rất hữu hiệu. Dự án này với đường giao thông 2 làn xe cơ giới, các khách sạn cao cấp, sòng bạc,… sẽ bê tông hóa gần như toàn bộ bề mặt Tam Đảo 2, diện tích thấm nước mặt giảm, không những làm sông suối cạn kiệt, ảnh hưởng đến nhiều vùng cả đồng bằng và trung du Bắc bộ mà còn có thể làm cho lượng nước chảy bề mặt nhiều hơn, dòng chảy mạnh gây ra lũ lụt cho cả vùng sườn và chân núi, trong đó có khu danh thắng Tây Thiên nằm trọn trong lưu vực suối Bạc cũng là nguồn cấp nước chính cho xã Đạo Trù.

- **Sạt lở sườn núi phá hủy những cánh rừng đẹp nhất còn lại trên dãy núi Tam Đảo.** Địa hình hiện đại cho thấy Tam Đảo là một vùng núi khối tảng nâng trồi mạnh hiện nay với các hệ thống đứt gãy địa chất phức tạp, tạo ra nhiều vách dốc đứng, các đới phiến hóa, kaolin hóa, nhất là ở phần phía Nam của Dự án Tam Đảo 2. Các nghiên cứu chi tiết mang tính cảnh báo đã cho biết ở Tam Đảo 2 là vùng có nguy cơ trượt lở cao ở các sườn núi dốc, chiếm diện tích đáng kể, vùng có nguy cơ bị lũ quét ở phần phía Nam của Dự án và khu di tích Tây Thiên, Đại Đình có thể bị lũ quét, còn ở trung tâm dự án có nguy cơ bị ngập lụt.

Nguồn: www.thiennhien.net

Như vậy nguy cơ trượt lở, lũ quét ở đây là rất cao. Việc xây dựng Tam Đảo 2 sẽ phá hủy mối cân bằng của địa hình do thiên nhiên tạo ra, do đó sẽ khởi phát các quá trình tai biến động lực, ảnh hưởng đến tần suất và cường độ của trượt lở, lũ quét, lũ bùn đá gây nguy hiểm khó lường đến vùng sườn và chân núi trên một diện tích chắc chắn lớn hơn nhiều lần diện tích xây dựng. Có thể thấy rõ điều này khi quan sát đoạn đường ô tô đã được mở từ Tam Đảo 1 lên Tam Đảo 2.

- **Nếu Dự án Tam Đảo 2 được thực hiện,** cả vùng rừng núi vốn yên tĩnh xưa nay sẽ bị xáo động bởi xe cộ, người, ngựa, các hoạt động dịch vụ ngày đêm cho hàng trăm con người sinh hoạt trên đỉnh núi cao, tạo ra **nhiều vấn đề bức xúc về môi trường** chưa lường hết được. Đồng thời, các tác hại đã khởi phát sẽ liên tục lan tỏa ra diện rộng.

- Nằm trên đỉnh cao, các quá trình tai biến khởi phát từ Tam Đảo 2 rất có thể **kết hợp với việc rò rỉ các chất thải** từ việc chăm sóc cỏ sân golf và từ khu nghỉ dưỡng cao cấp gây ô nhiễm nguồn nước và gây thiệt hại khó tính hết đối với dân cư và hoạt động nông lâm nghiệp vùng chân núi.

3. Dự án Tam Đảo 2 xâm hại vùng địa linh, danh thắng của dân tộc, khởi phát quá trình xung đột đối với văn hóa truyền thống

Dãy Tam Đảo là vùng núi địa linh trong tâm thức văn hóa của người Việt Nam. VQG Tam Đảo có 79 đình, chùa, đền, miếu… trong đó có 64 ngôi tọa lạc trong vùng đệm và 15 ngôi nằm trong vùng lõi. Đáng lưu ý là có danh thắng Thiền viện Tây Thiên thuộc xã Đại Đình, huyện Tam Dương, nằm trên dãy núi trải dài 11 km từ độ cao 54 m lên đến độ cao 1100 m sát bên dưới vị trí Tam Đảo 2. Năm 1991 khu danh thắng này đã được xếp hạng di tích lịch sử văn hóa cấp quốc gia. Hệ thống các di tích trên còn được quy tụ xung canh trục kiến trúc - tôn giáo, mà trung tâm là đền – chùa Tây Thiên Quốc Mẫu, thờ bà Năng Thị Tiêu, vợ của Hùng Chiêu Vương (Vua Hùng Vương thứ VII).Tương truyền Vua Hùng gặp Bà ở đây, cách ngày nay 2450 năm, sau này Bà được tôn vinh là Quốc Mẫu (Mẫu của quốc gia). Chính vì vậy mà từ xa xưa tổ tiên ta đã tôn thần Tản Viên (Ba Vì) và Tây Thiên Quốc Mẫu (Tam Đảo) là hai vị thần bảo hộ cho cả dân tộc nói chung và kinh thành Thăng Long nói riêng.

Văn hóa truyền thống Việt Nam coi các đỉnh núi cao là nơi trú ngụ của thần linh, nếu có xây đền

chùa trên đỉnh núi cũng chỉ xây nhỏ bé, núp bóng trong hang núi (ví dụ đền Thượng trên đỉnh Ba Vì) hoặc khóm cây (ví dụ chùa Đồng ở Yên Tử) – các khu đền chùa bề thế chủ yếu được xây dựng từ phần lưng núi trở xuống – triết lý văn hóa này đặc trưng cho phương Đông, lấy hòa nhập với thiên nhiên và kính trọng thiên nhiên làm cốt lõi.

Ý tưởng xây dựng Tam Đảo 2, với sân golf, nhà nghỉ và biệt thự cao cấp, sòng bạc, dancing, chuồng thú… xây dựng hoành tráng trên đỉnh núi cao là đặc trưng của văn hóa phương Tây, còn được gọi là văn hóa "gia trưởng" phản ánh vai trò thống trị thiên nhiên của con người. Thứ văn hóa xây dựng này có thể được áp dụng cho các khu đô thị mới chứ không thể được xây dựng trên đỉnh núi Tam Đảo, trong một vùng linh sơn mà tầm sâu văn hóa đã đậm đặc từ trên 2000 năm qua.

Thực chất của Dự án Tam Đảo 2 là xây dựng một resort du lịch cao cấp mà quy mô và các hoạt động của nó hoàn toàn không đúng với loại hình du lịch sinh thái được quy định tại khoản 19 điều 4 luật Du lịch (năm 2005) của Việt Nam; vi phạm Điều 55 Nghị định 23/2206/NĐ-CP ngày 3/3/2006 về thi hành Luật Bảo vệ và Phát triển rừng, Điều 22 Khoản 2 Quy chế quản lý rừng ban hành kèm theo Quyết định số 186/2006/QĐ-TTg ngày 14/8/2006; vi phạm điều 14 "Bảo vệ môi trường trong hoạt động du lịch tại các khu rừng đặc dụng", thuộc chương III Quy chế bảo vệ môi trường trong lĩnh vực du lịch được ban hành kèm theo Quyết định số 08/2003/QĐ-BTNMT ngày 29/7/2003 của Bộ trưởng Bộ Tài nguyên và Môi trường. Đặc biệt việc xây dựng Tam Đảo 2 vi phạm các quy định về hoạt động của VQG Tam Đảo theo Quyết định số 136/TTg của Thủ tướng Chính phủ ngày 6/3/1996 thành lập VQG Tam Đảo.

Tóm lại, **dự kiến thiết lập và triển khai dự án "Khu du lịch sinh thái và dịch vụ cao cấp Tam Đảo II" nếu được thực hiện, sẽ là hành vi vi phạm pháp luật, cần được ngăn chặn ngay.**

Nếu như Dự án Tam Đảo 2 được xây dựng, bất chấp quy định pháp luật, văn hoá Việt Nam, lạm dụng thuật ngữ du lịch sinh thái thì sẽ tạo một tiền lệ xấu và nguy hiểm để các địa phương khác xâm hại các khu bảo tồn thiên nhiên trong địa bàn mình quản lý. Hơn nữa việc xuất hiện một khu nghỉ dưỡng cao cấp và bề thế trong vùng lõi khiến cho công tác bảo vệ VQG trở nên khó khăn hơn rất nhiều.

Cũng xin lưu ý rằng, Việt Nam đã ký kết nhiều công ước quốc tế về bảo vệ môi trường trong đó có việc bảo vệ các khu bảo tồn thiên nhiên, vườn quốc gia. Việt Nam đã tuyên bố với thế giới về Chiến lược Phát triển bền vững và thực tế đã được thế giới đánh giá cao. Nhiều dự án quốc tế đã đầu tư cho các VQG và Khu BTTN của Việt Nam. Ngay VQG Tam Đảo cũng đã và đang hưởng thụ nhiều dự án đầu tư quốc tế. Việc xây dựng Tam Đảo 2 chắc chắn **sẽ làm giảm uy tín và vị thế quốc tế của nước ta** trong lĩnh vực bảo vệ môi trường và phát triển bền vững. Trên thực tế đã có nhiều chuyên gia quốc tế thể hiện thái độ không đồng tình dự án này.

Kiến nghị chung

1. Từ những nhận xét và đánh giá ở trên, một lần nữa cần thấy rằng, VQG Tam Đảo là báu vật Quốc gia, còn ẩn chứa nhiều vấn đề, quy luật khoa học tự nhiên, lịch sử văn hoá,... Vì vậy, kiến nghị các cấp các ngành cần khẩn trương tổ chức nghiên cứu và tăng cường bảo vệ hơn nữa.

2. Kiến nghị Hội Bảo Vệ Thiên nhiên và Môi trường Việt Nam phản đối việc xây dựng Tam Đảo 2 theo ý tưởng của 2 công ty Việt Nam Partner và Belt Collin Hawaii và đề nghị Uỷ ban nhân dân tỉnh Vĩnh Phúc không tiếp tục theo đuổi ý tưởng của 2 Công ty tư vấn này. Đề nghị Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn và Bộ Tài nguyên và Môi trường với trách nhiệm của mình, không cho phép thực thi các ý tưởng của Dự án Tam Đảo 2.

3. Kiến nghị VQG Tam Đảo nên tiếp tục tổ chức phát triển loại hình du lịch sinh thái đúng nghĩa ở VQG. Để phát triển du lịch sinh thái cần đẩy mạnh hơn nữa hoạt động xúc tiến du lịch, làm tốt công tác quy hoạch tổng thể về du lịch sinh thái của VQG (phương án kết hợp khai thác Tam Đảo 1, hệ thống đường đi bộ, trạm nghỉ chân,…), có cơ chế tổ chức quản lý, khai thác hợp lý tiềm năng của VQG cho phát triển du lịch sinh thái trên cơ sở đúc rút kinh nghiệm các hoạt động du lịch sinh thái đúng nghĩa ở trong và ngoài nước. Đặc biệt cần nghiên cứu phương án tăng cường quản lý VQG Tam Đảo tương xứng với vai trò và vị trí của VQG độc đáo này./.

Nguồn: www.thiennhien.net

Nguồn: www.thiennhien.net

Quỹ Môi trường Sida

Quỹ Môi trường Sida (SEF) được Đại sứ quán Thụy Điển thành lập và chính thức đi vào hoạt động từ tháng 7/1997. SEF được thành lập nhằm:

- Nâng cao nhận thức và khuyến khích sự đóng góp của người dân vào công tác bảo vệ môi trường và bảo tồn tài nguyên thiên nhiên.
- Tăng cường năng lực cho các tổ chức phi chính phủ và các tổ chức địa phương hoạt động trong lĩnh vực bảo vệ môi trường.

Các hoạt động được SEF tài trợ bao gồm:

- Nâng cao năng lực và hỗ trợ xây dựng thể chế cho các tổ chức phi chính phủ và các tổ chức địa phương;
- Các sáng kiến địa phương và các dự án thử nghiệm ở quy mô nhỏ;
- Các chiến dịch, chương trình truyền thông đại chúng để nâng cao nhận thức về môi trường;
- Xây dựng mạng lưới và trao đổi kinh nghiệm;
- Phổ biến thông tin thông qua các hình thức ấn phẩm, phát hành tài liệu, sách tham khảo, bản tin, ... trên phạm vi toàn quốc.

Cơ quan Hợp tác Phát triển Quốc tế Thụy Điển

Cơ quan Hợp tác Phát triển Quốc tế Thụy Điển (Sida) là cơ quan chính phủ trực thuộc Bộ Ngoại Giao Thụy Điển. Mục tiêu của Sida là thúc đẩy nâng cao mức sống của người nghèo và trong dài hạn là xoá nghèo. Sida là tổ chức có hoạt động ở phạm vi toàn cầu với trụ sở chính ở Thụy Điển và văn phòng đại diện ở hơn 50 quốc gia trên thế giới.

Kết nối - Bản tin nội bộ của Quỹ Môi trường Sida

Văn phòng Nhóm Cố vấn, Quỹ Môi trường Sida.
P. 308 - Nhà A1, 17 Ngọc Khánh, Ba Đình, Hà Nội
ĐT: 04 – 7262134 Fax: 04-7262135
Email: thuysef@hn.vnn.vn
Website: www.sef.org.vn

Biên tập: Trịnh Lê Nguyên
Thiết kế: Nghiêm Hoàng Anh

Mời các bạn độc giả đóng góp ý kiến và gửi bài viết cho chúng tôi theo địa chỉ trên